

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 19. decembra 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Štátna pomoc – Pojem – Verejný železničný podnik v nepriaznivej situácii – Opatrenia pomoci – Pridelenie finančnej pomoci – Cieľ – Zabezpečenie neprerušenej prevádzky verejného železničného podniku – Pridelenie a podiel na základnom imaní tohto verejného podniku – Prevod do základného imania iného verejného podniku – Kritérium súkromného investora – Povinnosť predchádzajúceho oznámenia novej pomoci“

Vec C-385/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko) z 5. apríla 2018 a doručený Súdnemu dvoru 11. júna 2018, ktorý súvisí s konaním:

Arriva Italia Srl,

Ferrotramviaria SpA,

Consorzio Trasporti Aziende Pugliesi (CO.TRA.P)

proti

Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti,

za účasti:

Ferrovie dello Stato Italiane SpA,

Gestione Commissariale per Le Ferrovie del Sud Est e Servizi Automobilistici Srl a socio unico,

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory A. Arabadžiev predseda Súdneho dvora K. Lenaerts, vykonávajúci funkciu sudcu druhej komory, sudcovia P. G. Xuereb (spravodajca), C. Vajda a A. Kumin,

generálny advokát: E. Tančev,

tajomník: R. Schiano, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 8. mája 2019,

* Jazyk konania: taliančina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Arriva Italia Srl, Ferrotramviaria SpA a Consorzio Trasporti Aziende Pugliesi (CO.TRA.P), v zastúpení: L. Zampa a T. Salonico, avvocati,
- Ferrovie dello Stato Italiane SpA, v zastúpení: A. Zoppini, G. M. Roberti a G. Bellitti, a I. Perego, avvocati,
- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci P. Palmieri, avvocatessa dello Stato,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: D. Recchia a F. Tomat, splnomocnené zástupkyne,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 29. júla 2019,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 107 a článku 108 ods. 3 ZFEÚ.
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťami Arriva Italia Srl, Ferrotramviaria SpA a Consorzio Trasporti Aziende Pugliesi (CO.TRA.P) (ďalej len „Arriva Italia a i.“) na jednej strane a Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti (Ministerstvo infraštruktúry a dopravy, Taliansko) na druhej strane vo veci prevodu celého vlastníckeho podielu tohto ministerstva na základnom imaní spoločnosti Ferrovie del Sud Est e Servizi Automobilistici Srl a socio unico (ďalej len „FSE“) na spoločnosť Ferrovie dello Stato Italiane SpA (ďalej len „FSI“).

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Bod 188 oznámenia Európskej komisie o pojme štátna pomoc uvedenom v článku 107 ods. 1 ZFEÚ (Ú. v. EÚ C 262, 2016, s. 1; ďalej len „oznámenie z roku 2016“) stanovuje:

„Samotná skutočnosť, že orgány poveria vykonaním služby vo verejnom záujme interného poskytovateľa (hoci mohli poveriť vykonaním tejto služby tretiu stranu), nevylučuje možné narušenie hospodárskej súťaže. Možné narušenie hospodárskej súťaže je však vylúčené, ak sú splnené tieto kumulatívne podmienky:

- a) služba podlieha zákonnému monopolu (zavedenému v súlade s právom EÚ)...
- b) zákonný monopol nielenže vylučuje hospodársku súťaž na trhu, ale aj o trh, a to tým, že vylučuje akúkoľvek možnú hospodársku súťaž o výhradné poskytovanie predmetnej služby...
- c) služba nekonkuruje iným službám a

d) ak je poskytovateľ služby činný na inom (geografickom alebo produktovom) trhu, ktorý je otvorený hospodárskej súťaži, krížové subvencovanie musí byť vylúčené. Vyžaduje si to, aby sa používali oddelené účty, aby boli náklady a príjmy pridelované vhodným spôsobom a aby verejné finančné prostriedky poskytnuté na službu, ktorá je predmetom zákonného monopolu, neposkytovali výhodu pre iné činnosti.“

4 Body 211 a 212 oznámenia z roku 2016 znejú:

„211. Existujú okolnosti, za ktorých určité infraštruktúry nie sú vystavené priamej hospodárskej súťaži zo strany iných infraštruktúr rovnakého typu alebo infraštruktúr iného typu ponúkajúcich služby s výrazným stupňom nahraditeľnosti, alebo priamo tieto služby... Neexistencia priamej hospodárskej súťaže medzi infraštruktúrami je typická pre komplexné sieťové infraštruktúry..., ktoré sú prirodzenými monopolmi, to znamená, že v ich prípade by duplicita nebola hospodársky výhodná. Podobne môžu existovať odvetvia, v ktorých má súkromné financovanie budovania infraštruktúr len zanedbateľný rozsah... Komisia sa domnieva, že vplyv na obchod medzi členskými štátmi a narušenie hospodárskej súťaže je spravidla vylúčené, pokiaľ ide o výstavbu infraštruktúry v prípadoch, keď súčasne i) infraštruktúra zvyčajne nie je vystavená žiadnej priamej hospodárskej súťaži, ii) súkromné financovanie je v predmetnom odvetví a členskom štáte bezvýznamné a iii) infraštruktúra nie je navrhnutá tak, aby selektívne zvýhodňovala konkrétny podnik alebo odvetvie, ale predstavuje prínos pre celú spoločnosť.

212. Aby celé verejné financovanie konkrétneho projektu nespadlo do pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci, členské štáty musia zabezpečiť, aby sa financovanie poskytnuté na budovanie infraštruktúry v situáciách uvedených v bode 211 nemohlo použiť na krížové alebo nepriame subvencovanie iných hospodárskych činností vrátane prevádzkovania infraštruktúry. ...“

5 Bod 219 oznámenia z roku 2016 stanovuje:

„Hoci prevádzka železničnej infraštruktúry... môže predstavovať hospodársku činnosť..., budovanie železničnej infraštruktúry, ktorá sa sprístupní potenciálnym používateľom za rovnakých a nediskriminačných podmienok, na rozdiel od prevádzky infraštruktúry, zvyčajne spĺňa podmienky stanovené v bode 211 a jej financovanie preto obvykle neovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi, ani nenarušuje hospodársku súťaž. ...

(*) [Oficiálna poznámka pod čiarou] Týmto konštatovaním nie je dotknuté riešenie otázky, či výhody poskytnuté prevádzkovateľovi infraštruktúry zo strany štátu predstavujú štátnu pomoc. Ak napríklad prevádzka infraštruktúry podlieha zákonnému monopolu a ak hospodárska súťaž o trh na prevádzkovanie infraštruktúry je vylúčená, výhoda poskytnutá prevádzkovateľovi infraštruktúry zo strany štátu nemôže narušiť hospodársku súťaž, a preto nepredstavuje štátnu pomoc. ... Ako je vysvetlené v bode 188, ak vlastník alebo prevádzkovateľ pôsobí na inom liberalizovanom trhu, mal by s cieľom zabrániť krížovému subvencovaniu viesť oddelené účty, pridelovať náklady a výnosy vhodným spôsobom a zabezpečiť, aby verejné financovanie neposkytovalo výhodu pre iné činnosti.“

Talianske právo

6 Článok 1 ods. 867 legge 28 dicembre 2015, n. 208 – Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge di stabilità 2016) [zákon č. 208 o pravidlách zostavovania ročného a viacročného štátneho rozpočtu (zákon z roku 2016 o stabilite)] z 28. decembra 2015 (riadna príloha GURI č. 15, 20. januára 2016, ďalej len „zákon z roku 2016 o stabilite“), stanovoval nútenú správu nad spoločnosťou FSE vzhľadom na jej „vážnu finančnú situáciu“. Táto nútená správa mala byť vykonaná na základe dekrétu Ministerstva infraštruktúry a dopravy.

- 7 Druhou a piatou vetou článku 1 ods. 867 zákona z roku 2016 o stabilite bol mimoriadny vládnym splnomocnenec, poverený nútenou správou nad spoločnosťou FSE, vyzvaný jednak, aby „vypracoval plán ozdravenia podniku“ zameraný na zníženie prevádzkových nákladov tejto spoločnosti, a jednak aby predložil ministrovi infraštruktúry a dopravy návrhy na predaj alebo inú formu prevodu vlastníctva spoločnosti FSE na základe kritérií a postupov definovaných v dekréte tohto ministra. Navyše v šiestej a poslednej vete článku 1 ods. 867 zákona z roku 2016 o stabilite sa stanovuje, že až do úplného zavedenia vyššie uvedeného plánu ozdravenia sa „na účely zabezpečenia neprerušenej prevádzky spoločnosti [FSE]“ schvaľujú na rok 2016 výdavky vo výške 70 miliónov eur.
- 8 Podľa tohto ustanovenia zákona z roku 2016 o stabilite minister infraštruktúry a dopravy prijal dekrét č. 9 z 12. januára 2016 (ďalej len „dekrét z 12. januára 2016“), ktorý stanovoval nútenú správu nad spoločnosťou FSE. Podľa článku 6 tohto dekrétu bola suma 70 miliónov eur pridelená spoločnosti FSE na základe článku 1 ods. 867 zákona z roku 2016 o stabilite určená na postupné zvýšenie základného imania spoločnosti FSE a mohla byť použitá mimoriadnym vládnym splnomocnencom bez súhlasu verejného akcionára „na účely zabezpečenia kontinuity a pravidelnosti služieb poskytovaných spoločnosťou“.
- 9 Minister infraštruktúry a dopravy v dekréte č. 264 zo 4. augusta 2016 (ďalej len „dekrét zo 4. augusta 2016“), domnievajúc sa, že negatívne vlastné imanie spoločnosti FSE dosahovalo výšku 200 miliónov eur, rozhodol previesť celý vlastnícky podiel svojho ministerstva na základnom imaní tejto spoločnosti na FSI.
- 10 Podľa dekrétu zo 4. augusta 2016 nadobúdateľ spoločnosti FSW bol vybraný na základe kritérií uvedených v článku 1 ods. 1 tohto dekrétu, t. j. a) „zefektívnenie verejných účastí v kontexte reorganizácie v rámci jednotnej hospodárskej jednotky patriacej tomu istému vlastníkovi (štátu)“; b) „priemyselný a majetkový substrát v dispozícii nadobúdateľa, ktorý zabezpečí plynulosť vykonávania prác a služieb a poskytne záruku pre veriteľov...“, a c) „ozdravenie spoločnosti s prihliadnutím na negatívne čisté vlastné imanie spoločnosti [FSE]“.
- 11 Podľa článku 2 ods. 2 dekrétu zo 4. augusta 2016 sa prevod musí vykonať bezodplatne pod podmienkou, že sa FSI formálne zaviazalo odstrániť v zákonnej lehote situáciu majetkovej nerovnováhy v spoločnosti FSE. Článok 2 ods. 3 tohto dekrétu stanovoval, že prevod nespochybňoval právo spoločnosti FSE použiť pridelenie sumy 70 miliónov eur uvedené v článku 1 ods. 867 zákona z roku 2016 o stabilite na účely dosiahnutia cieľov stanovených v tomto zákone. Navyše z článku 2 ods. 4 toho istého dekrétu vyplýva, že prevod mohol byť vykonaný len po tom, čo Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (Úrad na ochranu hospodárskej súťaže a trhu, Taliansko, ďalej len „AGCM“) rozhodol nezačať skúmanie koncentrácie medzi spoločnosťami FSI a FSE alebo schváliť uvedenú koncentráciu.
- 12 Po prevode podielu na základnom imaní spoločnosti FSE na FSI článok 47 ods. 7 decreto-legge n. 50 – Disposizioni urgenti in materia finanziaria, iniziative a favore degli enti territoriali, ulteriori interventi per le zone colpite da eventi sismici e misure per lo sviluppo (zákonný dekrét č. 50 o nalievavých opatreniach vo finančnej oblasti, iniciatívach v prospech orgánov miestnej samosprávy, ďalších zásahoch v oblastiach zasiahnutých zemetrasením a o rozvojových opatreniach) z 24. apríla 2017 (riadna príloha GURI č. 95 z 24. apríla 2017, ďalej len „zákonný dekrét č. 50/2017“), zmenený, teraz zákon č. 96 z 21. júna 2017 (riadna príloha GURI č. 31 z 23. júna 2017), zmenil šiestu vetu článku 1 ods. 867 zákona z roku 2016 o stabilite tým, že ju nahrádza týmto znením:

„Bez toho, aby boli dotknuté povinnosti uvedené v tomto odseku, sú povolené výdavky vo výške 70 miliónov eur na rok 2016. Dotknuté zdroje sa prevedú do majetku [FSE] na účely použitia v súlade s právnymi predpismi Únie v danej oblasti a v rámci plánu ozdravenia spoločnosti, výhradne na pokrytie záväzkov vrátane záväzkov z predchádzajúcich rokov a finančných potrieb na úseku infraštruktúry. Akty, opatrenia a transakcie, ktoré už boli vykonané na základe [dekrétu č. 264/2016], tým nie sú dotknuté...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 13 FSE bola k dátumu nariadenia jej nútenej správy poverená regiónom Apúlia (Taliano) prevádzkovaním a údržbou miestnej železničnej infraštruktúry v dĺžke 474 km a službami verejnej železničnej osobnej dopravy, ako aj doplnkovými službami a/alebo službami náhrady cestnej dopravy.
- 14 FSI, spoločnosť, ktorej jediným vlastníkom je Ministerstvo hospodárstva a financií, je holdingovou spoločnosťou skupiny, ktorá pôsobí v oblasti železničnej nákladnej a osobnej dopravy v konkurze so svojou dcérskou spoločnosťou Trenitalia SpA, ktorá je hlavným talianskym železničným podnikom a koncesionárom na prevádzkovanie vnútroštátnej železničnej infraštruktúry spoločnosti Rete Ferroviaria Italiana SpA, ktorá patrí do tejto istej skupiny.
- 15 Dňa 24. októbra 2016 Arriva Italia spolu s ďalšími spoločnosťami (ďalej len „Arriva Italia a i.“), ktoré všetky pôsobia v odvetví verejnej železničnej a cestnej dopravy a ktoré predtým oznámili mimoriadnemu vládnemu splnomocnencovi svoj záujem nadobudnúť FSE, podali na Tribunale Amministrativo Regionale del Lazio (Regionálny správny súd Lazio, Taliansko) žalobu na zrušenie dekrétu zo 4. augusta 2016, pričom stanovili prevod celého vlastníckeho podielu Ministerstva infraštruktúry a dopravy na základnom imaní spoločnosti FSE na FSI.
- 16 Na podporu tejto žaloby okrem iného tvrdia, že pridelenie 70 miliónov eur, ako aj prevod celého vlastníckeho podielu Ministerstva infraštruktúry a dopravy na základnom imaní spoločnosti FSE na FSI (ďalej spolu len „predmetné opatrenia“) predstavovali štátnu pomoc a že tým, že taliansky štát neoznámil tieto opatrenia Komisii a vykonal ich, porušil článok 108 ods. 3 ZFEÚ.
- 17 Dňa 26. októbra 2016 AGCM oznámil talianskej vláde plánovaný prevod podielu, ktorý vlastní v celej výške Ministerstvo infraštruktúry a dopravy na základnom imaní spoločnosti FSE na FSI, ako aj pridelenie 70 miliónov eur (ďalej len „oznámenie AGCM“). Dôvodom tohto oznámenia bola skutočnosť, že každé z predmetných opatrení mohlo podľa AGCM predstavovať štátnu pomoc.
- 18 Dňa 21. novembra 2016 AGCM rozhodol, že nezačne skúmať koncentráciu medzi spoločnosťami FSI a FSE, keďže podľa tohto úradu takáto koncentrácia neznamenala vytvorenie alebo posilnenie dominantného postavenia, ktoré mohlo odstrániť alebo značne a trvalo obmedziť hospodársku súťaž na dotknutých trhoch.
- 19 Oznámením z 28. novembra 2016 minister infraštruktúry a dopravy vydal akt o splnení dvoch podmienok, ktorým podliehal prevod celého podielu, ktorý mal na základnom imaní spoločnosti FSE na spoločnosť FSI, t. j. že AGCM rozhodol nezačať skúmanie koncentrácie medzi spoločnosťami FSI a FSE a že FSI sa zaviazala ukončiť v zákonných lehotách majetkovú nerovnováhu v spoločnosti FSE. V ten istý deň došlo k prevodu podielu na základnom imaní spoločnosti FSE na FSI formou notárskej zápisnice.
- 20 Ministerské oznámenie z 28. novembra 2016 spresnilo, že suma 70 miliónov eur pridelená podľa článku 1 ods. 867 zákona z roku 2016 o stabilite „sa [musela] použiť – s povinnosťou výhradného použitia – na pokrytie finančných potrieb železničných infraštruktúr [FSE] v súlade s právom Únie“.
- 21 V januári 2017 podala FSE na Tribunale di Bari (Okresný súd Bari, Taliansko) návrh na prijatie predbežného vyrovnania s veriteľmi.
- 22 Rozsudkom z 31. mája 2017 Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Regionálny správny súd Lazio) podanú žalobu zamietol.
- 23 Arriva Italia a i. podali proti tomuto rozsudku odvolanie na Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko).

- 24 Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko) sa domnieva, že na rozhodnutie sporu, ktorý prejednáva, sa zdá byť nevyhnutný výklad ustanovení Zmluvy o FEÚ.
- 25 V prvom rade vnútroštátny súd vyjadruje pochybnosti, pokiaľ ide o otázku, či predmetné opatrenia boli financované zo štátneho rozpočtu a či poskytovali výhodu príjemcovi, ako požaduje článok 107 ods. 1 ZFEÚ. Konkrétne prevod podielu na základnom imaní spoločnosti FSE na FSI môže patriť do určitého kontextu a viesť k cieľom umožňujúcim odvolávať sa na zásadu neutrality Únie z hľadiska systému vlastníctva podnikov zakotveného v článku 345 ZFEÚ.
- 26 V druhom rade vnútroštátny súd uvádza, že suma 70 miliónov eur pridelená spoločnosti FSE, hoci bola zahrnutá do účtovníctva tejto spoločnosti, nie je vecne vyňatá z rozpočtu talianskeho štátu. Je teda sporné, či predmetné prostriedky môžu byť považované za už pridelené, a teda podliehajúce oznamovacej povinnosti podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ.
- 27 Po tretie vnútroštátny súd uvádza, že hospodárskym odvetvím relevantným v prejednáwanej veci je odvetvie regionálnej osobnej dopravy na území uvedenom v zmluve o poskytovaní služieb uzavretej medzi spoločnosťou FSE a regiónom Apúlia. AGCM pritom stanovil, že prevod podielu na základnom imaní spoločnosti FSE na FSI nepredstavuje koncentráciu, ktorej účinkom je obmedziť hospodársku súťaž na ktoromkoľvek z trhov s predmetnými dopravnými službami, o ktorý ide vo veci samej.
- 28 Vnútroštátny súd sa napokon pýta, či v prípade, ak by sa zistila existencia štátnej pomoci v prejednáwanej veci, mali by byť odobraté pridelené prostriedky vo výške 70 miliónov eur a zachovaná súčasná štruktúra vlastníctva spoločnosti FSE, alebo či naopak treba uskutočniť verejné obstarávanie na nadobudnutie tejto spoločnosti.
- 29 Za týchto podmienok Consiglio di Stato (Štátna rada) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Predstavuje opatrenie spočívajúce v pridelení rozpočtových prostriedkov vo výške 70 miliónov eur na základe zákona v prospech prevádzkovateľa železničnej dopravy, za podmienok stanovených zákonom z roku 2016 o stabilite (článok 1 ods. 867) v znení zákonného dekrétu [č. 50/2017], a následný prevod tohto prevádzkovateľa na iný hospodársky subjekt, uskutočnený bez verejného obstarávania a bezodplatne, s ohľadom na skutkový a právny stav v prejednáwanej veci, štátnu pomoc podľa článku 107 ZFEÚ?
2. V prípade kladnej odpovede, je predmetná pomoc zlučiteľná s právom EÚ a aké sú následky neupovedomenia Komisie o tejto pomoci v zmysle článku 107 ods. 3 ZFEÚ?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 30 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 107 ZFEÚ vykladať v tom zmysle že jednak pridelenie peňažnej sumy verejnemu železničnému podniku, ktorý sa nachádza vo vážnej finančnej situácii, a jednak prevod celého podielu vo vlastníctve členského štátu na základnom imaní tohto podniku na iný verejný podnik, bez verejného obstarávania a bezodplatne, ale na základe povinnosti tohto posledného uvedeného podniku odstrániť majetkovú nerovnováhu prvého podniku, predstavujú štátnu pomoc v zmysle tohto článku 107 ZFEÚ.
- 31 Podľa ustálenej judikatúry, ak sa má niečo kvalifikovať ako štátna pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, vyžaduje sa, aby boli splnené všetky podmienky uvedené v tomto ustanovení. Po prvé tak musí ísť o zásah zo strany štátu alebo zo štátnych prostriedkov. Po druhé tento zásah musí byť spôsobilý

ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi. Po tretie musí príjemcovi poskytovať selektívnu výhodu. Po štvrté musí narúšať alebo hroziť narušením hospodárskej súťaže (rozsudok z 27. júna 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, bod 38 a citovaná judikatúra).

32 Treba teda skúmať, či sú tieto podmienky pre predmetné opatrenia splnené.

O pridelení sumy 70 miliónov eur spoločnosti FSE

33 Pokiaľ ide o pridelenie sumy 70 miliónov eur spoločnosti FSE, treba pripomenúť, že čo sa týka prvej z podmienok uvedených v bode 31 tohto rozsudku, na to, aby mohli byť zvýhodnenia považované za „pomoc“ v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, musia byť na jednej strane poskytnuté priamo alebo nepriamo zo štátnych prostriedkov a na druhej strane musia byť pripísateľné štátu (rozsudok z 15. mája 2019, Achema a i., C-706/17, EU:C:2019:407, bod 47, ako aj citovaná judikatúra).

34 Pokiaľ ide v prvom rade o nepripísateľnosť štátneho opatrenia, stačí konštatovať, že pridelenie uvedenej sumy spoločnosti FSE vyplýva priamo zo zákona o stabilite z roku 2016.

35 Pokiaľ ide v druhom rade o požiadavku, aby výhoda bola poskytnutá priamo alebo nepriamo zo štátnych prostriedkov, treba uviesť, že skutočnosť, že podľa vnútroštátneho súdu suma 70 miliónov eur nebola vecne vyňatá z rozpočtu talianskeho štátu a že teda nevedla k výdavkom z rozpočtu tohto členského štátu, neznamená, že ako taká takáto suma nemôže byť kvalifikovaná ako „štátne prostriedky“, najmä ak článok 1 ods. 867 zákona z roku 2016 o stabilite stanovil prípadné zaťaženie rozpočtu talianskeho štátu.

36 V tejto súvislosti z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že od okamihu, keď bolo podľa vnútroštátnej právnej úpravy príjemcovi priznané právo na získanie pomoci poskytnutej zo štátnych prostriedkov, štátna pomoc sa musí považovať za priznanú, takže skutočný prevod predmetných prostriedkov nie je rozhodujúci (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. marca 2013, Magdeburger Mühlenwerke, C-129/12, EU:C:2013:200, bod 40).

37 Pokiaľ totiž ide konkrétne o prijímajúci podnik, ktorý sa nachádza v nepriaznivej finančnej situácii, rozhodnutie orgánov verejnej moci o priznaní štátnej pomoci tomuto podniku, a nie jeho skutočné poskytnutie, môže umožniť osobám, ktoré riadia takýto podnik, dospieť k záveru, že jeho činnosť je ekonomicky udržateľná, a teda že v nej možno pokračovať, v rozsahu, v akom toto rozhodnutie zakladá pre prijímajúci podnik právo na získanie tejto pomoci, čo v prípade potreby prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

38 V tejto poslednej uvedenej súvislosti treba uviesť, že z článku 1 ods. 867 zákona z roku 2016 o stabilite vyplýva, že pridelenie sumy 70 miliónov eur spoločnosti FSE bolo povolené „až do úplného zavedenia... plánu ozdravenia“, ktorý mal vypracovať mimoriadny vládny splnomocnenec, ktorému bola na základe toho istého ustanovenia zverená správa spoločnosti FSE.

39 Ako totiž vyplýva taktiež z článku 1 ods. 867 zákona o stabilite z roku 2016, taliansky zákonodarca rozhodol vzhľadom na „vážnu finančnú situáciu“ spoločnosti FSE k dátumu prijatia tohto zákona poskytnúť uvedenú sumu spoločnosti FSE na účely zabezpečenia neprerušenej prevádzky tejto spoločnosti, ako vyplýva z článku 6 dekrétu z 12. januára 2016, čo znamená, že toto poskytnutie malo byť bezodkladne uplatnené. Toto poskytnutie nebolo podmienené ukončením plánu ozdravenia.

- 40 V tejto súvislosti treba uviesť, že technická správa pripojená k zákonu z roku 2016 o stabilite odkazuje na značné negatívne účinky na kontinuitu služieb verejnej dopravy v regióne Apúlia, ktoré by v prípade absencie mimoriadneho zásahu zo strany talianskeho štátu nastali v decembri 2015. Treba taktiež pripomenúť, že z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že suma, o ktorú ide vo veci samej, bola zaúčtovaná spoločnosťou FSE po prijatí uvedeného zákona z roku 2016.
- 41 Za týchto okolností sa treba domnievať, že pridelenie sumy 70 miliónov eur spoločnosti FSE na základe článku 1 ods. 867 zákona z roku 2016 o stabilite môže predstavovať aj za predpokladu, že táto suma nie je vecne vyňatá z rozpočtu členského štátu, zásah zo štátneho rozpočtu v zmysle judikatúry citovanej v bode 31 tohto rozsudku pod podmienkou, že toto ustanovenie už poskytlo spoločnosti FSE právo na toto pridelenie, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.
- 42 Pokiaľ ide o druhú podmienku uvedenú v bode 31 tohto rozsudku, treba pripomenúť, že z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že na účely kvalifikovania vnútroštátneho opatrenia za „štátnu pomoc“, sa nemusí preukázať skutočný dosah predmetnej pomoci na obchod medzi členskými štátmi a skutočné narušenie hospodárskej súťaže, ale len preskúmať, či táto pomoc môže tento obchod ovplyvniť a narušiť hospodársku súťaž (rozsudok z 27. júna 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, bod 78 a citovaná judikatúra).
- 43 V tejto súvislosti nie je nevyhnutné, aby sa podniky, ktoré sú príjemcami pomoci, samy zúčastňovali na obchode medzi členskými štátmi. Ak totiž členský štát poskytne podniku pomoc, činnosť v rámci štátu možno udržať alebo zvýšiť s takým následkom, že sa šance podnikov so sídlom v iných členských štátoch vstúpiť na trh tohto členského štátu znížia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. mája 2013, Libert a i., C-197/11 a C-203/11, EU:C:2013:288, bod 78, ako aj citovanú judikatúru).
- 44 Navyše z judikatúry vyplýva, že podmienka, podľa ktorej pomoc musí ovplyvňovať obchod medzi členskými štátmi, nezávisí od miestnej alebo regionálnej povahy poskytovaných dopravných služieb alebo od významu dotknutej oblasti podnikania (rozsudok zo 14. januára 2015, Eventech, C-518/13, EU:C:2015:9, bod 69).
- 45 V súvislosti s touto judikatúrou treba uviesť, že jedna zo žalobkýň vo veci samej, konkrétne Arriva Italia, je dcérskou spoločnosťou nemeckej skupiny Deutsche Bahn AG, a že ako uviedol generálny advokát v bode 48 svojich návrhov, pridelenie sumy 70 miliónov eur spoločnosti FSE znížilo možnosti tejto spoločnosti, a dokonca aj iných spoločností so sídlom v iných členských štátoch, ako je Talianska republika, získať správu železničnej infraštruktúry zverenú spoločnosti FSE alebo poskytovať služby osobnej dopravy na tejto infraštruktúre. Za týchto podmienok finančná pomoc, ktorá umožňuje zabezpečiť pretrvávanie podniku, akým je FSE, ktorý sa nachádza v nepriaznivej finančnej situácii, môže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi.
- 46 Pokiaľ ide o tretiu podmienku uvedenú v bode 31 tohto rozsudku, nebolo spochybnené, že pridelenie sumy 70 miliónov eur spoločnosti FSE predstavovalo výhodu poskytnutú tomuto verejnemu podniku. Z ustálenej judikatúry však vyplýva, že podmienky, ktoré musí opatrenie splniť na to, aby patrilo pod pojem „pomoc“ v zmysle článku 107 ZFEÚ, nie sú splnené, ak prijímajúci verejný podnik môže získať tú istú výhodu, ako je tá, ktorá mu bola k dispozícii vo forme štátnych prostriedkov, za okolností zodpovedajúcich normálnym trhovým podmienkam, pričom toto posúdenie sa vykonáva v prípade verejných podnikov v zásade uplatnením kritéria súkromného investora (rozsudok z 5. júna 2012, Komisia/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, bod 78 a citovaná judikatúra).
- 47 Z judikatúry taktiež vyplýva, že na účely posúdenia otázky, či by to isté opatrenie bolo prijaté za normálnych trhových podmienok súkromným investorom nachádzajúcim sa v čo najpodobnejšej situácii ako štát, sa zohľadnia len výhody a povinnosti spojené so situáciou štátu v postavení akcionára s výnimkou tých, ktoré sú spojené s jeho postavením ako orgánu verejnej moci (rozsudok z 5. júna 2012, Komisia/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, bod 79 a citovaná judikatúra).

- 48 Navyše v prípade pochybností sa uvedené kritérium uplatňuje, len ak členský štát môže jednoznačne a na základe objektívnych a overiteľných dôkazov stanovených pred alebo súbežne s rozhodnutím o poskytnutí hospodárskej výhody preukázať, že vykonávacie opatrenie vyplýva z jeho postavenia ako akcionára. V tejto súvislosti možno najmä požadovať dôkazy, z ktorých vyplýva, že toto rozhodnutie je založené na ekonomickom posúdení porovnateľnom s tým, ktoré by vykonal za okolností daného prípadu racionálny súkromný investor nachádzajúci sa v situácii, ktorá je čo najbližšia situácii uvedeného členského štátu, predtým, ako by pristúpil k uvedenej investícii, na účely určenia budúcej návratnosti takejto investície (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. júna 2012, Komisia/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, body 82 až 84).
- 49 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že z článku 1 ods. 867 zákona z roku 2016 o stabilite vyplýva, že suma 70 miliónov eur bola pridelená spoločnosti FSE vzhľadom na jej „vážnu finančnú situáciu“ „na účely zabezpečenia neprerušenej prevádzky spoločnosti [FSE]“ až do vykonania plánu ozdravenia. Súkromný investor, ktorý sa nachádza v situácii, ktorá je čo najbližšie situácii štátu, by pritom v situácii, o akú ide v tejto veci, neposkytol sumu 70 miliónov eur podniku, ktorý sa nachádza vo vážnej finančnej situácii, bez toho, aby predtým posúdil rentabilitu takejto investície.
- 50 Z informácií v spise však nevyplýva, že taliansky štát vykonal takéto posúdenie pred prijatím zákona o stabilite z roku 2016. Je pravda, že technická správa pripojená k tomuto zákonu odkazuje v tejto súvislosti na „hospodársku a finančnú analýzu“. Ako však spresnil generálny advokát v bode 54 svojich návrhov, nič nenaznačuje, že táto analýza mala za cieľ určiť rentabilitu pridelenia 70 miliónov eur talianskemu štátu.
- 51 Za týchto okolností, keďže neexistujú skutočnosti umožňujúce stanoviť, že rozhodnutie o pridelení predmetnej sumy spoločnosti FSE bolo prijaté štátom v postavení akcionára tejto spoločnosti, čo však prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, sa nezdá možné uplatniť kritérium súkromného investora na to, aby sa dospelo k záveru, že toto pridelenie nepredstavovalo selektívnu výhodu.
- 52 Pokiaľ ide o poslednú z týchto podmienok uvedených v bode 31 tohto rozsudku, treba pripomenúť, že podľa judikatúry citovanej v bode 42 tohto rozsudku nie je potrebné preukázať skutočné skreslenie hospodárskej súťaže, ale len skúmať, či táto pomoc môže narušiť hospodársku súťaž. Treba taktiež pripomenúť, že z tejto istej judikatúry vyplýva, že pomoci, ktorých cieľom je odbremeniť podnik od nákladov, ktoré by musel bežne znášať v rámci svojej bežnej prevádzky alebo bežných činností, v zásade narúšajú podmienky hospodárskej súťaže (rozsudok z 27. júna 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, bod 80 a citovaná judikatúra).
- 53 Pridelenie finančných prostriedkov, o ktoré ide vo veci samej, ktoré umožňuje podniku nachádzajúcemu sa vo vážnej finančnej situácii byť naďalej prítomným na trhu, teda v zásade môže narušiť podmienky hospodárskej súťaže.
- 54 Je pravda, že FSI a talianska vláda tvrdia po prvé, že nejde o takýto prípad vo veci samej, odkazujúc na skutočnosť, že suma 70 miliónov eur mohla byť použitá len na financovanie železničnej infraštruktúry prevádzkovej spoločnosťou FSE, po druhé, že toto prevádzkovanie podliehalo zákonnému monopolu v talianskom práve, a po tretie, že skutočnosť, že FSE má oddelené účty jednak na prevádzkovanie tejto infraštruktúry a jednak na poskytovanie služieb dopravy, by predchádzalo akémukoľvek riziku krízového subvencovania. Toto tvrdenie však nemôže vyvrátiť konštatovanie vykonané v predchádzajúcom bode tohto rozsudku týkajúce sa účinkov na podmienky hospodárskej súťaže, ktoré môžu vyplývať zo zachovania na trhu podniku, ako je FSE, ktorý sa nachádza vo vážnej finančnej situácii.

- 55 Po prvé totiž treba uviesť, že ani pôvodné znenie článku 1 ods. 867 zákona z roku 2016 o stabilite, ani dekréty z 12. januára a 4. augusta 2016 nestanovovali, že suma 70 miliónov eur pridelená spoločnosti FSE mohla byť použitá len na financovanie železničnej infraštruktúry použitej touto poslednou uvedenou spoločnosťou. Až v znení zmenenom zákonným dekrétom č. 50/2017, prijatým 24. apríla 2017, toto ustanovenie zákona z roku 2016 o stabilite uvádzalo takéto určenie tejto sumy.
- 56 Vzhľadom na to, že z judikatúry citovanej v bode 36 tohto rozsudku vyplýva, že rozhodujúcim okamihom na posúdenie súladu opatrenia s pravidlami Únie o štátnej pomoci je okamih, v ktorom právo na poskytnutie predmetnej pomoci je príjemcovi pomoci priznané na základe uplatniteľnej vnútroštátnej právnej úpravy, zmena určenia sumy, o ktorú ide vo veci samej, zákonným dekrétom č. 50/2017, nemôže ovplyvniť záver, podľa ktorého pridelenie tejto sumy mohlo narušiť hospodársku súťaž, pod podmienkou, že článok 1 ods. 867 zákona z roku 2016 o stabilite vo svojom pôvodnom znení už priznal spoločnosti FSE bezpodmienečné právo na toto pridelenie, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, ako to vyplýva z bodu 41 tohto rozsudku.
- 57 Po druhé je pravda, ako v podstate uvádza Komisia v bodoch 188 a 219 oznámenia z roku 2016, že skutočnosť, že členský štát zveruje verejnú službu podliehajúcu zákonnému monopolu verejnému podniku, nevedie za určitých okolností k narušeniu hospodárskej súťaže a že výhoda poskytnutá prevádzkovateľovi infraštruktúry podliehajúcej zákonnému monopolu nemôže za takýchto okolností narušiť hospodársku súťaž. Ako však Komisia taktiež spresňuje v bode 188 písm. b) tohto oznámenia, na to, aby takéto narušenie mohlo byť za takýchto okolností vylúčené, je potrebné, aby zákonný monopol vylučoval nielen hospodársku súťaž na trhu, ale aj pre trh, v tom zmysle, že vylučuje akúkoľvek potenciálnu hospodársku súťaž, aby sa stal výhradným poskytovateľom predmetnej služby.
- 58 Zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že počas trvania jeho zmluvy s regiónom Apúlia má FSE výlučné právo na využívanie železničnej infraštruktúry, na ktorú sa vzťahuje táto zmluva, s cieľom poskytovať služby v oblasti verejnej železničnej osobnej dopravy. Na stanovenie toho, že išlo o trh, na ktorom bola hospodárska súťaž vylúčená, je však potrebné preukázať, že región Apúlia mal prostredníctvom zákonov alebo iných právnych predpisov pripísať prevádzkovanie tejto infraštruktúry a tieto služby výlučne tomuto podniku (pozri analogicky rozsudok z 29. júla 2019, Azienda Napoletana Mobilità, C-659/17, EU:C:2019:633, bod 38). Žiadna skutočnosť v spise predloženom Súdnemu dvoru pritom nepreukazuje, že existovala takáto povinnosť, takže sa zdá, že tento región mohol taktiež pripísať uvedené prevádzkovanie a uvedené služby inému poskytovateľovi.
- 59 V dôsledku toho pridelenie sumy 70 miliónov eur spoločnosti FSE, ktoré tejto spoločnosti umožnilo zostať na trhu, mohlo zabrániť tomu, aby prevádzkovanie železničnej infraštruktúry prevádzkovanou spoločnosťou FSE a poskytovanie dopravných služieb na tejto infraštruktúre boli zverené iným podnikom, ako je Arriva Italia a i.
- 60 Po tretie, pokiaľ ide o tvrdenie týkajúce sa vedenia oddeleného účtovníctva spoločnosťou FSE jednak na prevádzkovanie predmetnej železničnej infraštruktúry a jednak na poskytovanie dopravných služieb, treba uviesť, že aj za predpokladu, že suma 70 miliónov eur bola pridelená spoločnosti FSE a použitá touto spoločnosťou výlučne na financovanie tejto železničnej infraštruktúry, prípadne od nadobudnutia účinnosti zákonného dekrétu č. 50/2017, treba uviesť, že táto okolnosť nevylučuje účinky na podmienkach hospodárskej súťaže uvedených v bode 53 tohto rozsudku. Ako totiž uviedla Komisia v bode 219 svojho oznámenia z roku 2016, budovanie železničnej infraštruktúry, ktorá sa sprístupní potenciálnym užívateľom za rovnakých a nediskriminačných podmienok, zvyčajne spĺňa podmienky stanovené v bode 211 tohto oznámenia, takže financovanie takéhoto budovania obvykle nenarušuje hospodársku súťaž.
- 61 Aj za predpokladu, že by pridelenie tejto sumy spoločnosti FSE bolo možné chápať tak, že sa uskutočňuje iba na účely budovania železničnej infraštruktúry, a nie na iné účely, ide o železničnú infraštruktúru, ktorá sa však potenciálnym užívateľom neposkytne za rovnakých a nediskriminačných podmienok, keďže FSE má výlučné právo na toto používanie počas trvania jej

zmluvy uzatvorenej s regiónom Apúlia. Skutočnosť, že FSE má povinnosť viesť oddelené účtovníctvo, teda neovplyvňuje záver, podľa ktorého pridelenie sumy 70 miliónov eur tomuto podniku mohlo narušiť hospodársku súťaž.

- 62 Zo všetkých predchádzajúcich úvah vyplýva, že s výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, môže byť opatrenie spočívajúce v pridelení peňažnej sumy verejnému železničnému podniku nachádzajúcemu sa v ťažkej finančnej situácii kvalifikované ako „štátna pomoc“ v zmysle článku 107 ZFEÚ.

O prevode podielu na základnom imaní spoločnosti FSE na FSI

- 63 Pokiaľ ide o druhé z dvoch predmetných opatrení, treba na úvod uviesť, že obsahuje dva prvky, a to jednak prevod celého vlastníckeho podielu Ministerstva infraštruktúry a dopravy na základnom imaní spoločnosti FSA na FSI, bez verejného obstarávania a bezodplatne, a jednak povinnosť, aby FSI odstránila majetkovú nerovnováhu spoločnosti FSE.
- 64 Hoci skutočnosť, že vlastnícky podiel na základnom imaní spoločnosti FSE bol prevedený na FSI bezodplatne, na prvý pohľad naznačuje, že táto posledná uvedená spoločnosť mohla byť považovaná za prípadného príjemcu štátnej pomoci, treba pripomenúť, že transakcia, o ktorú ide vo veci samej, mala za cieľ obnoviť rentabilitu spoločnosti FSE. Nemožno teda vylúčiť, že táto posledná uvedená spoločnosť môže byť považovaná za príjemcu prípadnej pomoci. Prináleží teda vnútroštátnemu súdu overiť, ktorý z týchto dvoch podnikov treba prípadne považovať za príjemcu prípadnej štátnej pomoci, alebo či tak FSE, ako aj FSI môžu byť spoločne považované za príjemcov takejto pomoci na základe kritérií stanovených v bode 31 tohto rozsudku.
- 65 Pokiaľ ide o otázku, či druhá z predmetných opatrení predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ZFEÚ, treba v prvom rade uviesť, že pokiaľ ide o prvú z podmienok uvedených v bode 31 tohto rozsudku, prevod celého podielu vo vlastníctve Ministerstva infraštruktúry a dopravy na základnom imaní spoločnosti FSE na FSI treba považovať za prevod štátnych prostriedkov pripísateľných tejto poslednej uvedenej spoločnosti. Navyše záväzok prevzatý spoločnosťou FSI napraviť majetkovú nerovnováhu spoločnosti FSE predstavuje taktiež prevod štátnych prostriedkov v prospech tejto poslednej uvedenej spoločnosti pod podmienkou, že FSE nadobudla nárok na túto podporu, čo prípadne prináleží overiť vnútroštátnemu súdu. Keďže záväzok odstrániť majetkovú nerovnováhu spoločnosti FSE bol prevzatý verejným podnikom, ktorý vlastní len Ministerstvo hospodárstva a financií, je v každom prípade pripísateľný talianskemu štátu.
- 66 Na rozdiel od tvrdenia talianskej vlády a spoločnosti FSI sa na skutočnosť, že podľa článku 345 ZFEÚ sa táto zmluva nijako nedotýka úpravy systému vlastníctva v členských štátoch, nemožno odvolávať na podporu tvrdenia, podľa ktorého prevod podielu na základnom imaní spoločnosti FSE na FSI nemožno považovať za štátnu pomoc.
- 67 Ako totiž pripomenul generálny advokát v bode 87 svojich návrhov, článok 345 ZFEÚ nevyvíja systémy verejného vlastníctva z pôsobnosti právnej úpravy štátnej pomoci, keďže z článku 106 ods. 1 ZFEÚ vyplýva, že pravidlá ZFEÚ v oblasti hospodárskej súťaže, vrátane pravidiel v oblasti štátnej pomoci sa v zásade rovnako uplatnia na verejné podniky. Navyše a ako tvrdí Komisia, prijatie tvrdenia, podľa ktorého pravidlá v oblasti štátnej pomoci nie sú uplatniteľné z dôvodu skutočnosti, že príjemca je verejným podnikom a že poskytnutá výhoda zostáva v hospodárskej sfére štátu v širšom zmysle, by ohrozilo potrebný účinok týchto pravidiel a zaviedlo neodôvodnenú diskrimináciu medzi verejnými a súkromnými príjemcami v rozpore so zásadou neutrality uvedenou v článku 345 ZFEÚ.

- 68 V každom prípade treba pripomenúť, že vo veci samej nejde len o prevod základného imania verejného podniku v nepriaznivej finančnej situácii na iný verejný podnik, ale aj o záväzok verejného podniku, ktorý je príjemcom tohto prevodu, odstrániť majetkovú nerovnováhu tohto verejného podniku v nepriaznivej situácii.
- 69 V druhom rade, pokiaľ ide o podmienku týkajúcu sa ovplyvnenia obchodu medzi členskými štátmi, treba uviesť, že prevod, o ktorý ide vo veci samej, akým je pridelenie sumy 70 miliónov eur spoločnosti FSE, obmedzuje možnosť spoločnosti Arriva Italia, ako aj iných podnikov so sídlom v iných členských štátoch ako je Talianska republika, pôsobiť na trhoch zverených spoločnosti FSE. Za týchto okolností prevod podielu na základnom imaní spoločnosti FSE na FSI, bez protiplnenia, ale na základe záväzku tejto poslednej uvedenej spoločnosti odstrániť majetkovú nerovnováhu spoločnosti FSE, treba považovať za opatrenie, ktoré môže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi.
- 70 Po tretie, pokiaľ ide o otázku, či prevod vlastníckeho podielu Ministerstva infraštruktúry a dopravy na základnom imaní spoločnosti FSE na FSI môže predstavovať selektívnu výhodu pre FSI, treba uviesť, že takýto prevod podielu, bez finančného protiplnenia, v zásade môže predstavovať selektívnu výhodu pre podnik, na ktorý bolo prevedené základné imanie, ak k dátumu tohto prevodu hodnota tohto základného imania presiahne náklady prípadných záväzkov prevzatých týmto podnikom v rámci tohto prevodu. V prejednávanej veci tak predmetný prevod môže predstavovať selektívnu výhodu pre FSI, keďže hodnota FSE k dátumu tohto prevodu, podľa potreby zvýšená tým, že taliansky štát v jej prospech prideliť sumu 70 miliónov eur, presahuje výšku investície, ktorú FSI musí dosiahnuť, aby splnila svoju povinnosť odstrániť majetkovú nerovnováhu spoločnosti FSE, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.
- 71 Takýto prevod môže taktiež predstavovať selektívnu výhodu pre podnik, ktorého základné imanie sa prevádza, ak tento prevod umožňuje zabezpečiť jeho pretrvávanie. V prejednávanej veci existencia takejto výhody priznaná spoločnosti FSE závisí teda od otázky, či záväzok prevzatý spoločnosťou FSI odstrániť majetkovú nerovnováhu spoločnosti FSE umožňuje poslednej uvedenej spoločnosti pokračovať v prevádzkovaní železničnej infraštruktúry, ktorá jej bola zverená regiónom Apúlia, a poskytovať dopravné služby na tejto infraštruktúre, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.
- 72 Na rozdiel od toho, čo tvrdili talianska vláda a FSI na pojednávaní, zo skutočností uvedených v spise predloženom Súdnu dvoru nevyplýva, že podľa kritéria súkromného investora by verejný podnik, ktorý je príjemcom tejto výhody, či už je to FSI, alebo FSE, mohol získať tú istú výhodu, ako je výhoda, ktorá mu bola poskytnutá zo štátnych prostriedkov, za okolností zodpovedajúcich bežným trhovým podmienkam, keďže, ako to bolo uvedené v oznámení AGCM, taliansky štát nevykonával posúdenie rentability bezodplatného prevodu podielu na základnom imaní FSE, na základe záväzku tejto poslednej uvedenej spoločnosti odstrániť majetkovú nerovnováhu spoločnosti FSE, a to pred vykonaním tohto prevodu, čo však prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, pričom zohľadní okrem iného správu o audite, na ktorú talianska vláda odkázala vo svojich pripomienkach a štúdie z marca a mája 2016, na ktoré odkázala FSI na pojednávaní pred Súdnu dvorom.
- 73 V tejto súvislosti treba v prvom rade pripomenúť, že na účely uplatnenia kritéria súkromného investora treba v prípade pochybnosti jednoznačne a na základe objektívnych a overiteľných skutočností preukázať, že opatrenie zavedené dotknutým členským štátom vyplýva z jeho postavenia akcionára (rozsudok z 5. júna 2012, Komisia/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, bod 82). Z dekrétu zo 4. augusta 2016 pritom vyplýva, že účelom prevodu podielu na základnom imaní spoločnosti FSE na FSI bolo okrem iného zabezpečiť plynulosť vykonávania prác a služieb dopravy poskytovaných spoločnosťou FSE. Cieľom tohto prevodu bolo taktiež zachovať podiel na základnom imaní spoločnosti FSE vo verejnom sektore. Tieto úvahy však nie sú zohľadnené súkromným investorom.
- 74 Ďalej treba pripomenúť, že ekonomické posúdenia vykonané po poskytnutí uvedenej výhody alebo retrospektívne konštatovanie efektívnej rentability investície vykonanej dotknutým členským štátom nepostačuje na preukázanie toho, že tento členský štát prijal predtým alebo súbežne s poskytnutím

ekonomickej výhody takéto rozhodnutie ako akcionár (rozsudok z 5. júna 2012, Komisia/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, bod 85). Podľa spoločnosti FSE schválenie dohody o postupe preventívneho vyrovnaní teda nemožno zohľadniť na účely overenia, či prevod podielu na základnom imaní spoločnosti FSE na FSI bol v súlade s kritériom súkromného investora.

- 75 Z hľadiska vyššie uvedeného sa nezdá možné, s výhradou overenia uvedeného v bode 72 tohto rozsudku, na základe uplatnenia kritéria súkromného investora dospieť k záveru, že prevod vlastníckeho podielu Ministerstva infraštruktúry a dopravy na základnom imaní spoločnosti FSE na FSI nepredstavoval v prejednávanej veci selektívnu výhodu.
- 76 V štvrtom rade, pokiaľ ide o otázku, či takéto prevod môže narušiť hospodársku súťaž, treba uviesť, ako poznamenal generálny advokát v bode 118 svojich návrhov, že uvedený prevod v spojení so záväzkom prevzatým spoločnosťou FSI odstrániť majetkovú nerovnováhu FSE zabránil potenciálnym konkurentom spoločnosti FSE, ako sú Arriva Italia a i., aby mohli byť poverení prevádzkovaním železničnej infraštruktúry spoločnosťou FSE a poskytovaním dopravných služieb na tejto infraštruktúre.
- 77 Tento záver nie je spochybnený skutočnosťou, že AGCM nezačal skúmanie koncentrácie medzi spoločnosťami FSI a FSE z hľadiska talianskych pravidiel v oblasti koncentrácií, keďže posúdenie účinkov na hospodársku súťaž pri transakcii z hľadiska týchto pravidiel nie je totožné s posúdením novej existencie štátnej pomoci. Z rozhodnutia AGCM totiž vyplýva, že účelom jeho posúdenia bolo overiť, či takéto koncentrácia viedla k vzniku alebo k posilneniu dominantného postavenia, ktoré môže odstrániť alebo značne a natrvalo obmedziť hospodársku súťaž na dotknutých trhoch, a nie či mohla narušiť hospodársku súťaž v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Z oznámenia AGCM okrem iného vyplýva, že tento úrad sa domnieval, že prevod, o ktorý ide vo veci samej, mohol narušiť hospodársku súťaž.
- 78 Z toho vyplýva, že s výhradou overení, ktoré má vykonať vnútroštátny súd, prevod podielu na základnom imaní verejného podniku, ktorý sa nachádza v ťažkej finančnej situácii, na iný verejný podnik, bez protiplnenia, ale na základe záväzku tohto posledného uvedeného podniku odstrániť nerovnováhu verejného podniku v nepriaznivej situácii, môže byť považovaný za „štátnu pomoc“.
- 79 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 107 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že s výnimkou overení, ktoré má vykonať vnútroštátny súd, tak pridelenie peňažnej sumy verejnému podniku, ktorý sa nachádza vo vážnej finančnej situácii, ako aj prevod celého vlastníckeho podielu členského štátu na základnom imaní tohto podniku na iný verejný podnik, bez protiplnenia, ale na základe záväzku tohto posledného uvedeného podniku odstrániť majetkovú nerovnováhu prvého podniku, môžu byť kvalifikované ako „štátna pomoc“ v zmysle tohto článku 107 ZFEÚ.

O druhej otázke

- 80 Na úvod treba uviesť, že aj keď vnútroštátny súd vo svojej druhej otázke odkazuje na článok 107 ods. 3 ZFEÚ, z jeho rozhodnutia vyplýva, že táto otázka sa v skutočnosti týka článku 108 ods. 3 ZFEÚ, podľa ktorého sú členské štáty povinné v dostatočnom čase upovedomiť Komisiu o zámeroch v súvislosti s poskytovaním alebo upravením pomoci.
- 81 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či v prípade, ak sa má právo Únie vykladať v tom zmysle, že opatrenia, ako sú pridelenie peňažnej sumy verejnému podniku, ktorý sa nachádza v ťažkej finančnej situácii alebo prevod celého vlastníckeho podielu členského štátu na základnom imaní tohto podniku na iný verejný podnik, bez protiplnenia, ale na základe záväzku tohto posledného

uvedeného podniku odstrániť majetkovú nerovnováhu prvého uvedeného podniku, treba považovať za „štátnu pomoc“ v zmysle článku 107 ZFEÚ, aké dôsledky treba vyvodiť zo skutočnosti, že táto pomoc nebola v rozpore s ustanoveniami článku 108 ods. 3 ZFEÚ oznámená Komisii.

- 82 Je pravda, že vnútroštátny súd sa svojou druhou otázkou taktiež pýta Súdneho dvora, či v prípade, ak by sa zistila existencia štátnej pomoci, je takáto pomoc zlučiteľná s právom Únie. Z jeho rozhodnutia však vyplýva, že touto otázkou sa vnútroštátny súd v skutočnosti pýta, či v prípade, ak sa predmetné opatrenia môžu považovať za poskytujúce výhodu ich príjemcom, ostatné podmienky potrebné na kvalifikovanie opatrenia ako „štátnej pomoci“ sú taktiež splnené a že v tomto rozsahu sa teda druhá otázka prekrýva s prvou otázkou.
- 83 V každom prípade treba pripomenúť, že z ustálenej judikatúry, ktorá je okrem iného citovaná v rozhodnutí vnútroštátneho súdu, vyplýva, že posúdenie zlučiteľnosti opatrení pomoci s vnútorným trhom patrí do výlučnej právomoci Komisie, ktorej konanie podlieha preskúmaniu vykonávanému súdmi Únie (rozsudky z 11. júla 1996, SFEI a i., C-39/94, EU:C:1996:285, bod 42, ako aj z 29. júla 2019, Bayerische Motoren Werke/Komisia, C-654/17 P, EU:C:2019:634, bod 79 a citovaná judikatúra).
- 84 Pokiaľ ide o odpoveď na druhú otázku, z ustálenej judikatúry vyplýva, že prináleží vnútroštátnym súdom, ktoré prejednávajú spor založený na údajnom porušení oznamovacej povinnosti Komisie o štátnej pomoci v súlade s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ, aby vyvodili všetky dôsledky takéhoto porušenia v súlade s ich vnútroštátnym právom, tak pokiaľ ide o platnosť aktov týkajúcich sa vykonania opatrení pomoci, ako aj o vrátenie finančných prostriedkov poskytnutých v rozpore s týmto ustanovením (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. októbra 2016, DEI a Komisia/Alouminion tis Ellados, C-590/14 P, EU:C:2016:797, bod 100, ako aj citovanú judikatúru).
- 85 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že obnovenie stavu, ktorý existoval pred poskytnutím protiprávnej pomoci alebo pomoci, ktorá ja nezlučiteľná s vnútorným trhom, predstavuje požiadavku, ktorá je nevyhnutná pre zachovanie potrebného účinku ustanovení Zmlúv týkajúcich sa štátnej pomoci (rozsudok zo 7. marca 2018, SNCF Mobilités/Komisia, C-127/16 P, EU:C:2018:165, bod 104 a citovaná judikatúra).
- 86 V rámci sporu vo veci samej a v rozsahu, v akom sa predmetné opatrenia mali považovať za predstavujúce štátnu pomoc, prináleží teda vnútroštátnemu súdu, aby vyvodil všetky závery vyplývajúce zo skutočnosti, že táto pomoc nebola v rozpore s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ oznámená Komisii a treba ju teda považovať za protiprávnu.
- 87 Čo sa týka pridelenia sumy 70 miliónov eur, prináleží konkrétne vnútroštátnemu súdu, aby určil výhodu, vrátane úrokov z uvedenej sumy, ktorá pre spoločnosť FSE vyplynula z poskytnutia tejto sumy, a nariadil spoločnosti FSE povinnosť vrátiť túto výhodu.
- 88 Pokiaľ ide o prevod podielu na základnom imaní spoločnosti FSE na FSI, obnova predchádzajúceho stavu prípadne znamená vrátenie tohto prevodu zmenou pridelenia podielu Ministerstva infraštruktúry a dopravy na základnom imaní FSE, ako aj neutralizáciu všetkých účinkov tohto prevodu.
- 89 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na druhú otázku odpovedať tak, že právo Únie sa má vykladať v tom zmysle, že ak sú opatrenia, ako sú pridelenie peňažnej sumy verejnemu podniku nachádzajúcemu sa vo vážnej finančnej situácii alebo prevod celého vlastníckeho podielu členského štátu na základnom imaní tohto podniku na iný verejný podnik, bez protiplnenia, ale na základe jeho povinnosti odstrániť majetkovú nerovnováhu prvého uvedeného podniku, kvalifikované ako „štátna pomoc“ v zmysle článku 107 ZFEÚ, prináleží vnútroštátnemu súdu, aby vyvodil všetky dôsledky vyplývajúce zo skutočnosti, že táto pomoc nebola v rozpore s ustanoveniami článku 108 ods. 3 ZFEÚ oznámená Komisii a treba ju teda považovať za protiprávnu.

O trovách

- ⁹⁰ Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

- 1. Článok 107 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že s výnimkou overení, ktoré má vykonať vnútroštátny súd, tak pridelenie peňažnej sumy verejnemu podniku, ktorý sa nachádza vo vážnej finančnej situácii, ako aj prevod celého vlastníckeho podielu členského štátu na základnom imaní tohto podniku na iný verejný podnik, bez protiplnenia, ale na základe záväzku tohto posledného uvedeného podniku odstrániť majetkovú nerovnováhu prvého podniku, môžu byť kvalifikované ako „štátna pomoc“ v zmysle tohto článku 107 ZFEÚ.**
- 2. Právo Únie sa má vykladať v tom zmysle, že ak sú opatrenia, ako sú pridelenie peňažnej sumy verejnemu podniku nachádzajúcemu sa vo vážnej finančnej situácii alebo prevod celého vlastníckeho podielu členského štátu na základnom imaní tohto podniku na iný verejný podnik, bez protiplnenia, ale na základe jeho povinnosti odstrániť majetkovú nerovnováhu prvého uvedeného podniku, kvalifikované ako „štátna pomoc“ v zmysle článku 107 ZFEÚ, prináleží vnútroštátnemu súdu, aby vyvodil všetky dôsledky vyplývajúce zo skutočnosti, že táto pomoc nebola v rozpore s ustanoveniami článku 108 ods. 3 ZFEÚ oznámená Komisii a treba ju teda považovať za protiprávnu.**

Podpisy